



TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Pandemi sürecinde cezaevlerinde ciddi bir sağlık krizi yaşandığını belirten Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), Koordinatörü Berivan Korkut, ağır hasta tutukluların bu koşullarda cezaevlerinde tedavi görme ihtimalinin olmadığını söyledi. Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), cezaevlerinden kendilerine gelen koronavirüs (Kovid-19) şikayetlerini düzenli olarak raporlaştırıyor. 17 ayı geride bırakan pandemide, yaşanan sorunların başında kapasite fazlalığı, hijyen, beslenme ve sağlık hakkına erişememe noktasında yaşanan ihlaller geldi. Pandemiyle birlikte cezaevlerinde ciddi bir krize dönüşen hak ihlallerinin tespiti ve incelenmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulmasını ve bu hususta Anayasa'nın 98'inci İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Av. Abdullah Koç
HDP Ağrı Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), Koordinatörü Berivan Korkut, cezaevlerinde en temel iki sorundan ilkinin önlem düzeyini aşıp tecrit düzeyine gelen bütün sosyal alanların kapatılması, ikinci önemli sorunun da sağlığa erişim olduğunu ifade etti. Tedbir adı altındaki önlemlerin tecride varlığını belirten Korkut, "17 ay geçti. Bütün dünyada açılmalar yaşandı, yasaklar kaldırıldı. Ancak hapishanelere ilişkin herhangi bir adım atılmadı. Bundan dolayı artık bunun bir önlem olmadığını, mahpusların psikolojilerini etkileyen bir tecride dönüştüğünü vurgulama ihtiyacı duyuyoruz" dedi.

Salgın karşısında cezaevlerindeki en büyük sorunlardan birinin de hijyen olduğunu belirten Korkut, "Pandeminin ilk zamanlarında ilaçlama konusuna dikkat ediliyordu. İstisnalar dışında ortak alan dediğimiz alanların temizlendiği söylenebilir. Adalet Bakanlığı ile Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü pandeminin başında 'ihtiyaç halinde mahpuslara hijyen malzemesi dağıtılacak' tarzında belirsiz bir açıklama yapmıştı. Buna karşı cezaevleriyle ilgili çalışma yürüten sivil toplum kuruluşları ve çok sayıda kurum bir araya gelerek bir hijyen kiti kampanyası başlattık. Yani bu belirsizliğin çözüm olmayacağını, bunun yerine sayısı belli, kişiye verilecek miktarı belli, sağlık otoriteleri tarafından onaylı temizlik malzemesinin her mahpusa ayrımsız bir şekilde dağıtılmasını talep ettik. Bunun da eşya yönetmeliğine geçmesini istedik. Fakat bu konuda bir adım atılmadı. Buradaki sorun şu; eğer ekonomik durumunuz varsa

o konuda bir sorun yaşamıyorsunuz. Ama hiçbir geliri olmayan, kolektif olamayan mahpuslar için bu çok büyük bir krize yol açabiliyor. Başını yıkamak için sabundan tutun diş macununa kadar hijyen malzemelerine ulaşmada sorun yaşayabiliyorlar. Artık bunun ödül olmaktan çıkıp sorunsuz bir şekilde sağlanması gerekir” diye belirtti. Cezaevlerinde ciddi bir ekonomik kriz yaşandığına dikkat çeken Korkut, “Adli bir mahpus bize ulaşıp parası sadece çamaşır deterjanı almaya yettiği için banyosunu onunla yaptığını, bazen dişlerini onunla fırçaladığını, ellerini onunla yıkadığını, koğuşu onunla temizlediğini söyledi. Yani ülkedeki kriz, yükselen fiyatlar hapishane yoksulluğunu daha da artırdı” diye aktardı.

Cezaevlerindeki bir başka sorunun ise beslenme olduğunu ifade eden Korkut, günlük iase bedelinin yetişkinler için 10, çocuklarıyla kalan ya da hamile kadınlar için ise 18 TL olduğunu aktardı. Korkut, şöyle devam etti: “İlk günden hapishanelerdeki iase bedellerinin gıda enflasyonuna bağlı olarak artması gerektiğine vurgu yapıyoruz. Daha önce bu bedel 8 TL idi. Pandemiyle birlikte 10 TL’ye çıkarıldı. 10 TL ile bir insanın beslenmesini sağlaması mümkün değil. Zaten beslenmeye dair çok şikayet geliyor. Son zamanlarda karbonhidrat ağırlıklı yemeklerin çıktığı, et ve sebze türü yemeklerde ciddi azalmaların olduğu yönünde şikayetler geliyor. Bu da iase bedelinin ülkedeki gıda enflasyonu ile paralel artmamasıyla ilgilidir.”

GEREKÇE

Tüm olumsuzluklardan dolayı bu süreçten en fazla hasta tutukluların etkilendiğini aktaran Korkut, Adalet Bakanlığı, Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü’ne yaptıkları başvurulara hiçbir yanıt alamadıklarını söyledi. Daha önce de sağlığa erişim konusunda ciddi sıkıntılar yaşandığını ancak pandemiyle birlikte bunun daha da kötüleştiğini ifade eden Korkut, sözlerini şöyle sürdürdü: “Artık hapishanelerde ciddi bir sağlık krizi yaşanıyor. Bu koşullarda ağır hasta mahpusların hapishanelerde tedavi görme ihtimali yoktur. Adli Tıp Kurumları (ATK) zaten en çok eleştirdiğimiz alanlar. Bu süreçte bir mahpusu alıp, ATK’ye götürmek yerine tam teşekküllü hastanelerde heyetlerin vereceği kararların yeterli olmasını, pandeminin bir faktör olarak incelenmesini ve hasta tutukluların serbest bırakılmalarını talep ettik. Ama ne yazık ki ne adli ne de siyasi mahpuslara ilişkin bir adım atılmadı. Son zamanlarda serbest bırakılan kişilere baktığımızda ya bir hafta içinde ya da bırakıldığı akşam hayatını kaybediyor. Bu da aslından insanların tedavi haklarının ve ihtimallerinin sıfıra geldiği bir noktada bırakıldıkları anlamına geliyor.”

Cezaevlerinde yaşanan krizin iki boyutu olduğunu belirten Korkut, şunları aktardı: “Birinci boyut yeterli teçhizat, yeterli personel, yeterli karantina bölümü olmadığı için hapishanelerdeki idarelerin insanları hastaneye götürmeden imtina etmesi ve çok ağır durumlar dışından götürmek istememesi. İkincisi ise, insanlar dışarı çıkıp geldiğinde 14 gün karantina altında tutulmasıdır. Zaten karantina alanları bir tür tecrit alanları halinde olması, bu bölümlerde sağlık anlamında yeterli teçhizatın olmaması, televizyon, radyo, gazete gibi ihtiyaçların olmaması ve yeri geldiğinde ihtiyaçlarını karşılamayacak kişilerin 14 gün boyunca bütün ihtiyaçlarını tek başına sürdürmesi mahpusların tedaviyi reddetmesi noktasına getirebiliyor. Birçok noktada

tedavi başvurusunda bulunduğumuzda ‘kişi tedaviyi reddetmiştir’ cevabı alıyoruz. Ama bu doğru değil. Kişi tedaviye ulaştıktan sonraki sürecin sağlıklı işletilmesini istiyor. Kişisel olarak kendi ihtiyacını gideremeyen ya da kalp hastası olan bir insan 14 gün tek başına kalmaktan çekinmesi kadar doğal bir şey olamaz. Eğer siz insanları tecrit altında tutacaksanız düzenli olarak sağlık kontrolü yapmalısınız. İki üç saatte bir yanına gitmeli, ihtiyaçları karşılanmalıdır. Bunların hiçbirisi olmadığı için, bunu bir işkence sistemine dönüştürdüğünüz için ağır hasta mahpuslar dahil kimse hastane sevklerine gitmek istemiyor.”

Son dönemlerde kötü muamele ve işkence konularında başvuruların arttığını ifade eden Korkut, “Bu dönemde çok ciddi keyfi uygulamalar söz konusu. Ayakta sayım, tek sıra yürüme, yine koğuşlarda aramalar yapılıyor. Son dönemlerde baskın arama dediğimiz aramanın yanında kişiyi sürekli tedirgin etmeyi sağlayan bir arama tarzı bize çok yansıyor. Aramalar çok kalabalık gruplarla yapılıyor. Bir taraftan pandemi nedeniyle hiçbir aktiviteye izin verilmiyor diğer tarafta maskesiz ve tutuklulara da maske dağıtılmadan kalabalık gruplar halinde arama yapılıyor. Bu durum tutukluların sağlıkları açısından da çok ciddi sorunlar teşkil ediyor. Bunun bir şiddet türü olduğunu vurguluyoruz” şeklinde aktarmıştır.

Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği (CİSST), Koordinatörü Berivan Korkut’un, Mezopotamya Haber Ajansı’na verdiği röportajda kendilerine ulaşan verilerin rapor haline getirildiğini ve ülke cezaevlerinde pandemi döneminde cezaevlerinde yaşanan hak ihlallerinin hangi boyutlara ulaştığı yukarıda iddia edilmiştir. Ülke cezaevlerinde yaşandığı iddia edilen; kapasite fazlalığı, hijyen, beslenme ve sağlık hakkına erişememeye ilişkin ihlallerin önlenmesi ve tespit edilmesi amacıyla bir Araştırma Komisyonu kurulması elzemdir.

1	TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ	ADANA	Mamur
2	SAİT DEDE	HAKKARİ	S. Dede
3	GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT	MUŞ	Gökler
4	KEMAL PEKÖZ	ADANA	Kemal
5	HABİP EKSİK	IĞDIR	Habip
6	SIDIK TAŞ	SİİRT	Sidik
7	NURAN İMİR	ŞIRNAK	Nuran
8	ALİCAN ÖNLÜ	TUNCELİ	Ali Can
9	HÜSEYİN KAÇMAZ	ŞIRNAK	Huseyin
10	REMZİYE TOSUN	DİYARBAKIR	Remziye
11	RIDVAN TURAN	MERSİN	Ridvan
13	ÖMER ÖCALAN	ŞANLIURFA	Ömer
14	MUAZZEZ ORHAN IŞIK	VAN	Muazzez
15	ERDAL AYDEMİR	BİNGÖL	Erdal
16	ZEYNEL ÖZEN	İSTANBUL	Zeynel
17	DİLŞAT CANBAZ KAYA	İSTANBUL	Dilşat
18	HASAN ÖZGÜNEŞ	ŞIRNAK	Hasan
19	MURAT ÇEPNİ	İZMİR	Murat
20	ALİ KENANOĞLU	İSTANBUL	Ali Kenanoğlu